

۱۵۸۵۹۲۷
۹۷/۱۲

بسم الله الرحمن الرحيم

گذری بر مبانی زبان‌شناسی

همراه با گزیده اصطلاحات مقدماتی زبان‌شناسی

تألیف

دکتر هنگامه واعظی

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد رشت

دکتر بی‌نام موریسی

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران جنوب

تهران، ۱۳۹۶

سرشناسه	: واعظی، هنگامه، ۱۳۵۱ - Vaezi, Hengameh
عنوان و پدیدآور	: گذری بر مبانی زبان‌شناسی : همراه با گزیده اصطلاحات مقدماتی زبان‌شناسی / تألیف هنگامه واعظی، بهرام مدرسی.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران جنوب، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۵۶ ص: جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۱۶۳-۳
قیمت	: ۲۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: زبان‌شناسی
موضوع	: Linguistics
موضوع	: زبان‌شناسی — راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	: Linguistics -- Study and teaching (Higher)
شماره افز.	: مدرسی، بهرام، ۱۳۴۷ -
شناسه ابروده	: Modaresi, Bahram
شناسه افزود.	: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران جنوب
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ۴۲/۷۱۲۱
رده‌بندی دیویی	: ۴۱۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۰۷۱۱۳

گذری بر مبانی زبان‌شناسی

تألیف دکتر هنگامه واعظی، بهرام مدرسی

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب

رئیس انتشارات: فرشته حاجی‌زاد

طراح جلد و صفحه‌آرا: سیدمحمد شاهرزاده

چاپ اول: ۱۳۹۶

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان چاپ دانشگاه آزاد اسلامی

شابک: ۳ - ۵۱۶۳ - ۱۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸ - ۷۸-964-10-5163-3 ISBn

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

نشانی فروشگاه کتاب: خیابان شریعتی، بین اتوبان همت و حسینیه ارشاد، روبه‌روی شهرداری منطقه ۳.

دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب، تلفن: ۲۲۸۹۵۸۵۳

بسم الله الرحمن الرحيم «ن والقلم و ما یسطرون»

سخن ناشر

بی تردید تعالی علمی و فرهنگی کشور، بازتاب میزان تفکری است که فرهیختگان در مقام عمل به منصه ظهور می‌رسانند. در این بین، مهم‌تر و حساس‌تر از همه، رسالت عالمان و علم‌جویان است. این رسالت، همان‌گونه که در جهت پرورش استعدادهای فردی، با قرائت و مطالعه انجام می‌گیرد، برای پیشبرد اهداف اجتماعی و تعالی فرهنگی، با کتابت و مباحثه نیز محقق می‌شود.

از این رو، یکی از مسئولیت‌های مهم مراکز فرهنگی در کنار تعلیم و تربیت، نشر آثار علمی است. معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب، برای ارتقای سطح علمی دانشجویان و تنویر افکار دانش‌پژوهان، به چاپ کتاب‌گذاری برساند. زبان‌شناسی اقدام کرده است؛ با این امید که با استمرار فعالیت‌های انتشاراتی، بتواند گامی در راه رشد و بالندگی فرهنگی بردارد.

کتاب حاضر، توصیفی مقدماتی است. مباحث مسائل زبان‌شناسی که بر بنیاد علم زبان‌شناسی امروز نگاشته شده، و تلاشی است برای بیان مفاهیم پایه‌ای آن علم. چنان‌که نوپا در ایران، البته با نگاهی تازه‌تر و با پوشش اصطلاحاتی روزآمدتر. سعی شده است مطالب و فصل‌های ارائه شده منطبق بر سرفصل‌های وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری برای این درس باشد. از این رو، کتاب حاضر می‌تواند به‌عنوان یکی از منابع زبان‌شناسی در آزمون‌های ورودی این رشته و نیز به‌عنوان منبعی برای واحدهای درسی دانشگاهی مورد استفاده قرار گیرد.

پیش از هر چیز، شایسته است از عنایات ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب، استادان ارجمند و نیز از دست‌اندرکاران ویرایش، حروف‌چینی و چاپ کتاب، قدردانی و تشکر به عمل آید.

از صاحب‌نظران گرامی خواهشمند است با ارائه پیشنهاد‌های خود، در جهت اصلاح نواقص احتمالی این کتاب و تهیه مطالب مناسب متون درسی دانشگاهی، انتشارات این واحد را یاری کنند.

امید است این اثر علمی مورد استفاده استادان و دانش‌پژوهان قرار گیرد.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب

فهرست مطالب

پیشگفتار

فصل اول: تاریخچه زبان‌شناسی

مباحث اصلی

۱. مطالعات پیش از یونان

۱-۱. پانی‌نی

۲-۱. مطالعات بنیادین

۱-۲-۱. یونان

۱-۲-۱-۱. افلاطون و ارسطو

۳-۱. دستورنویسی در یونان

۴-۱. دستورنویسی در روم

۵-۱. چشم‌انداز مطالعات زبان‌شناختی اروپایی

۱-۵-۱. مطالعه زبان‌ها و لهجه‌های بومی

۲-۵-۱. تجربه‌گرایی و خردگرایی

۳-۵-۱. دوره زبان‌شناسی تاریخی - تطبیقی

۱-۳-۵-۱. خویشاوندی زبان‌ها

۲-۳-۵-۱. زبان‌شناسی درزمانی

۱-۲-۳-۵-۱. شواهد تاریخی

۳-۳-۵-۱. زبان‌شناسی همزمانی

۱-۳-۳-۵-۱. زبان‌شناسی توصیفی

۲-۳-۳-۵-۱. زبان‌شناسی ساختاری

۱۹

۲۱

۲۱

۲۲

۲۲

۲۳

۲۳

۲۳

۲۴

۲۵

۲۵

۲۵

۲۶

۲۸

۲۸

۲۹

۳۰

۳۱

۳۱

۳۳

۳۵	۱-۵-۳-۳. زبان‌شناسی نظری
۳۵	۱-۵-۳-۴. دستور زایشی
۳۶	۱-۵-۳-۵. زبان‌شناسی امروزی
۳۸	خودآزمایی
۳۸	منابع
۴۰	فصل دوم: مفاهیم بنیادین زبان‌شناسی
۴۰	مباحث اصلی
۴۰	۲. ویژگی‌های زبان انسان
۴۰	۲-۱. قراردادی بودن
۴۱	۲-۲. جابه‌جایی
۴۱	۲-۳. زایایی
۴۲	۲-۳-۱. بی‌انتهایی
۴۲	۲-۳-۲. بازگشتی بودن
۴۳	۲-۴. دوگانگی
۴۳	۲-۵. دستوری بودن
۴۴	۲-۶. انتقال فرهنگی
۴۵	۲-۶-۱. فرضیه ذاتی بودن زبان
۴۵	۲-۷. زبان‌شناسی و نشانه‌شناسی
۴۶	۲-۷-۱. نشانه‌ها و نظام نشانه‌ای
۴۶	۲-۷-۱-۱. نشانه
۴۶	۲-۷-۲. ارتباط و تعامل
۴۷	۲-۷-۳. زبان
۴۷	۲-۷-۴. انواع نشانه‌های زبانی
۴۸	۲-۷-۴-۱. شمایل
۴۸	۲-۷-۴-۲. نمایه
۴۸	۲-۷-۴-۳. نماد

۴۹	۲-۷-۲. نشانه‌های زبانی
۴۹	۱-۲-۷-۲. تکواژها
۴۹	۱-۱-۲-۷-۲. ماهیت نمادین تکواژها
۴۹	۲-۱-۲-۷-۲. معادل واژگانی در ترجمه
۵۰	۳-۱-۲-۷-۲. مترادف‌ها
۵۰	۴-۱-۲-۷-۲. معانی قابل بیان شمایی
۵۱	۵-۱-۲-۷-۲. صورت‌های استثنایی
۵۱	۸-۲. زبان
۵۲	۱-۸-۲. مرزهای اصل، زبانی و مطالعات زبان‌شناسی
۵۲	۱-۱-۸-۲. واج‌شناسی
۵۲	۲-۱-۸-۲. صرف
۵۳	۳-۱-۸-۲. نحو
۵۳	خودآزمایی
۵۴	منابع
۵۵	فصل سوم: آواشناسی و واج‌شناسی
۵۵	مباحث اصلی
۵۵	۳. آواشناسی و انواع آن
۵۶	۱-۳. اندام‌های گفتاری
۵۶	۱-۱-۳. اندام‌های تنفسی
۵۷	۲-۱-۳. اندام‌های واک‌ساز
۵۹	۳-۱-۳. مجاری دهان و بینی
۶۰	۱-۳-۱-۳. اندام‌های مجرای بینی/خیشوم
۶۱	۲-۳-۱-۳. اندام‌های مجرای دهان
۶۱	۱-۲-۳-۱-۳. بخش‌های سطح بالای دهان
۶۲	۲-۲-۳-۱-۳. بخش‌های سطح پایین دهان
۶۲	۲-۳. طبقه‌بندی آواهای زبانی

۶۲ ۱-۲-۳. همخوان‌ها

۶۳ ۱-۲-۳. جایگاه‌های تولید

۶۴ ۲-۱-۳. شیوه‌های تولید

۶۷ ۲-۲-۳. واکه‌ها

۶۹ ۱-۲-۳. انواع واکه‌ها

۶۹ ۳-۳. واج‌شناسی

۷۰ ۱-۳-۳. واج و واجگونه

۷۱ ۳-۳-۳. جفت‌سای کمینه

۷۱ ۳-۲-۳. فرایندهای آوایی

۷۲ ۳-۳-۳. ه. رونی

۷۲ ۲-۳-۳-۳. ناهمگویی

۷۲ ۳-۳-۳-۳. حذف

۷۳ ۴-۳-۳-۳. قلب و جابه‌جایی آن‌ها

۷۳ ۴-۳. هجا

۷۴ ۱-۴-۳. هجای بسته

۷۴ ۲-۴-۳. هجای باز

۷۴ ۳-۴-۳. مرز هجا

۷۵ ۵-۳. خصوصیات زبرزنجیری

۷۵ ۱-۵-۳. تکیه

۷۶ ۲-۵-۳. آهنگ

۷۶ ۳-۵-۳. کشش

۷۶ خودآزمایی

۷۷ منابع

۷۸ فصل چهارم: صرف

۷۸ مباحث اصلی

۷۸ ۴. تکواژها

۷۹	۴-۱. واژ، تکواژ و تکواژگونه
۷۹	۴-۱-۱. واژ
۷۹	۴-۱-۲. تکواژ
۷۹	۴-۱-۳. تکواژگونه
۸۰	۴-۲. انواع تکواژها: آزاد و وابسته
۸۰	۴-۲-۱. تکواژهای آزاد
۸۰	۴-۲-۲. تکواژهای وابسته
۸۱	۴-۳. واژه‌های ساده و مرکب
۸۱	۴-۳-۱. واژه ساده
۸۱	۴-۳-۲. واژه مرکب
۸۱	۴-۴. انواع تکواژها: واژساز، واژساز-دستوری
۸۲	۴-۴-۱. تکواژهای واژگانی
۸۲	۴-۴-۲. تکواژهای دستوری
۸۳	۴-۴-۳. وندهای اشتقاقی
۸۴	۴-۴-۴. وندهای تصریفی
۸۴	۴-۴-۱-۴. ویژگی‌های وندهای تصریفی
۸۴	خودآزمایی
۸۵	منابع
۸۶	فصل پنجم: ساخت واژه
۸۶	مباحث اصلی
۸۶	۵. واژگان
۸۷	۵-۱. صرف واژگانی: اجزای کلام
۸۷	۵-۱-۱. اسم‌ها
۸۸	۵-۱-۲. افعال
۸۸	۵-۱-۳. صفات
۸۹	۵-۲. صرف دستوری در زبان انگلیسی و دیگر زبان‌ها

۱۸۹	۵-۲-۱. مطابقت فعل و فاعل
۱۸۹	۵-۲-۲. فاعل، مبتدا و مفعول
۹۰	۵-۳. قواعد صرفی
۹۰	۵-۴. نمایش نحوه ترکیب اجزا در واژه‌ها
۹۱	۵-۴-۱. ساختار سلسله‌مراتبی واژه‌ها
۹۲	خودآزمایی
۹۲	منابع
۹۴	فصل ششم: شیوه‌های واژه‌سازی
۹۴	مباحث اصلی
۹۴	۶-۱. پایان‌ناپذیری زبان
۹۵	۶-۱-۱. معانی جدید با صورت‌های جدید
۹۵	۶-۲-۱. معانی جدید در واژه‌های قدیمی
۹۵	۶-۳-۱. معانی قدیمی در صورت‌های جدید
۹۶	۶-۴-۱. شیوه‌های واژه‌سازی
۹۷	۶-۴-۱-۱. ابداع
۹۷	۶-۴-۲-۱. قرض‌گیری واژگانی
۹۹	۶-۴-۳-۱. ترکیب
۹۹	۶-۴-۴-۱. ادغام
۹۹	۶-۴-۵-۱. کوتاه‌سازی
۱۰۰	۶-۴-۵-۱-۱. ترخیم
۱۰۱	۶-۴-۵-۲-۱. اختصارسازی
۱۰۱	۶-۴-۵-۳-۱. سرواژه‌سازی
۱۰۲	۶-۴-۵-۴-۱. پسین‌سازی
۱۰۲	۶-۴-۵-۵-۱. وندافزایی یا اشتقاق
۱۰۳	۶-۴-۵-۶-۱. تبدیل
۱۰۳	۶-۴-۵-۷-۱. تکرار

خودآزمایی

۱۰۴

منابع

۱۰۵

فصل هفتم: نحو

۱۰۶

مباحث اصلی

۱۰۶

۷. نحو

۱۰۶

۷-۱. نامحدودی نحو

۱۰۷

۷-۲. ویژگی‌ها، ساختار نحوی

۱۰۷

۷-۲-۱. بهره‌بند

۱۰۷

۷-۲-۲. نقش

۱۰۸

۷-۲-۲-۱. روابط در توری

۱۰۸

۷-۲-۲-۲. اجزای کلام

۱۰۸

۷-۲-۲-۳. هسته و توصیف‌کننده‌ها

۱۰۹

۷-۳. آرایش سازه

۱۰۹

۷-۴. تکرار در نحو

۱۱۰

۷-۴-۱. همپایگی

۱۱۰

۷-۴-۲. ناهمپایگی

۱۱۱

۷-۵. انتزاعی‌بودن دانش زبانی: نحو

۱۱۱

۷-۶. شواهدی بر وجود سازه‌ها

۱۱۲

۷-۶-۱. جایگزینی

۱۱۲

۷-۶-۲. حرکت

۱۱۲

۷-۶-۳. ابهام

۱۱۳

۷-۶-۳-۱. ابهام گروهی

۱۱۳

۷-۶-۳-۲. ابهام واژگانی

۱۱۳

۷-۶-۳-۳. ابهام نقشی

۱۱۳

خودآزمایی

۱۱۴

منابع

۱۱۵

فصل هشتم: قواعد ساخت گروهی

- ۱۱۷ مباحث اصلی
- ۱۱۷ ۸. قواعد ساخت گروهی
- ۱۱۷ ۸-۱. جمله
- ۱۱۹ ۸-۲. قواعد ساخت گروهی در زبان انگلیسی
- ۱۲۰ ۸-۳. نامحدودی در ساخت‌های گروهی
- ۱۲۰ ۸-۳-۱. همپایگی
- ۱۲۰ ۸-۴. دستور صورت‌گرایی و نقش‌های نحوی
- ۱۲۰ ۸-۴-۱. وابستگی
- ۱۲۱ ۸-۴-۱-۱. قووله‌های دستوری
- ۱۲۱ ۸-۴-۱-۲. هسته رتبه‌بندی، کدها
- ۱۲۱ ۸-۴-۲. مقوله‌های نحوی فعل
- ۱۲۱ ۸-۴-۲-۱. انواع متمم افعال
- ۱۲۲ ۸-۴-۲-۲. مشخصه‌های زیرمقوله‌ای افه‌ا
- ۱۲۲ خودآزمایی
- ۱۲۳ منابع

فصل نهم: رابطه صورت و معنا در جمله

- ۱۲۵ مباحث اصلی
- ۱۲۵ ۹. دگرگویی
- ۱۲۶ ۹-۱. ارتباط دگرگویی و نقش‌های معنایی
- ۱۲۶ ۹-۱-۱. دگرگویی با فعل‌هایی مانند see, frighten, eat, open
- ۱۲۷ ۹-۱-۲. دگرگویی با افعالی از نوع spray
- ۱۲۸ ۹-۱-۳. افعال دو مفعولی از نوع give
- ۱۲۹ ۹-۲. رابطه دگرگویی و صورت ساختاری
- ۱۲۹ ۹-۲-۱. پرسش‌های بلی - خیر
- ۱۳۰ ۹-۲-۲. پرسش‌های با پرسش‌واژه

۱۳۱	۹-۳. نمایش ساختاری دگرگویی‌ها
۱۳۱	۹-۳-۱. پرسش‌های بلی - خیر
۱۳۲	۹-۳-۲. پرسش‌های با پرسش‌واژه
۱۳۴	۹-۴. ژرف‌ساخت و روساخت جملات
۱۳۴	۹-۴-۱. ژرف‌ساخت
۱۳۴	۹-۴-۲. قواعد گشتاری
۱۳۵	۹-۵. دگرگونی‌ها بر مبنای نقش‌های معنایی
۱۳۶	۹-۶. دگرگونی‌ها بر مبنای ساخت گروهی
۱۳۶	۹-۶-۱. پرسش‌های بلی - خیر
۱۳۶	۹-۶-۲. پرسش‌های با پرسش‌واژه
۱۳۷	خودآزمایی
۱۳۸	منابع
۱۳۹	فصل دهم: معنای جمله
۱۳۹	مباحث اصلی
۱۴۰	۱۰. ترکیب‌پذیری
۱۴۰	۱۰-۱. ترکیب‌پذیری خطی
۱۴۱	۱۰-۲. ترکیب‌پذیری غیرخطی
۱۴۱	۱۰-۱-۱. انتقال به انتهای جمله (حرکت به سمت راست)
۱۴۱	۱۰-۲-۲. حرکت پرسش‌واژه به ابتدای جمله
۱۴۲	۱۰-۳. ترکیب‌ناپذیری در اصطلاحات
۱۴۲	۱۰-۴. نقش‌های معنایی
۱۴۳	۱۰-۵. طبقه‌بندی افعال بر مبنای نقش‌های معنایی
۱۴۴	۱۰-۶. روابط دستوری در تقابل با نقش‌های معنایی
۱۴۵	۱۰-۶-۱. ماهیت صوری روابط دستوری
۱۴۵	۱۰-۶-۲. تغییرناپذیری و ثبات در نقش‌های معنایی در دگرگویی
۱۴۵	۱۰-۶-۳. بیان صوری روابط دستوری

۱۰-۶-۴. دگرگویی و نقش‌های معنایی

۱۴۶

۱۰-۶-۴-۱. افعالی که با وابسته‌های عامل/سبب و پذیرا ظاهر می‌شوند

۱۴۶

۱۰-۶-۴-۲. تغییر حالت افعال

۱۴۷

۱۰-۶-۴-۳. افعال دارای عامل، پذیرا و دریافت‌گر

۱۴۷

۱۰-۶-۴-۴. افعال به‌همراه مبدأ و هدف

۱۴۸

۱۰-۶-۴-۵. افعال دارای عامل و پذیرای یکسان

۱۴۸

خودآزمایی

۱۴۸

منابع

۱۴۹

فصل یازدهم: کاربرد شناسی

۱۵۱

مباحث اصلی

۱۵۱

۱۱-۱. تعریف کاربرد شناسی

۱۵۲

۱۱-۲. بافت و انواع آن

۱۵۲

۱۱-۳. عبارت‌های اشاری

۱۵۳

۱۱-۴. اصل همکاری

۱۵۴

۱۱-۵. تلویح

۱۵۵

۱۱-۶. استلزام

۱۵۶

۱۱-۷. پیش‌انگاری

۱۵۶

۱۱-۸. کنش گفتاری

۱۵۷

۱۱-۸-۱. افعال کنشی

۱۵۸

۱۱-۸-۲. کنش گفتاری مستقیم و غیرمستقیم

۱۵۹

۱۱-۹. ادب و مؤدب‌بودن

۱۶۰

۱۱-۱۰. پیوستگی و انسجام

۱۶۱

۱۱-۱۱. ساخت اطلاع جمله

۱۶۴

خودآزمایی

۱۶۶

منابع

۱۶۷

فصل دوازدهم: فراگیری زبان کودک

مباحث اصلی

- ۱۶۸ ۱۲. فراگیری زبان کودک
- ۱۶۹ ۱-۱۲. ویژگی‌های فراگیری زبان اول
- ۱۶۹ ۱-۱-۱۲. اختصاصی بودن
- ۱۶۹ ۲-۱-۱۲. تشابه فراگیری زبان در تمامی کودکان
- ۱۷۰ ۳-۱-۱۲. ذات بودن فراگیری زبان
- ۱۷۰ ۴-۱-۱۲. سلاقی در فراگیری زبان
- ۱۷۱ ۲-۱۲. مراحل فراگیری زبان
- ۱۷۱ ۱-۲-۱۲. مرحله آهنگ دگمی
- ۱۷۱ ۱-۲-۱۲. غان و غون کردن
- ۱۷۲ ۲-۱-۲-۱۲. مرحله هجاسازی
- ۱۷۲ ۳-۱-۲-۱۲. شناسایی واژه
- ۱۷۲ ۲-۲-۱۲. تولید اولین واژه‌ها
- ۱۷۲ ۱-۲-۲-۱۲. نخستین معانی
- ۱۷۳ ۲-۲-۲-۱۲. آهنگ
- ۱۷۴ ۳-۲-۲-۱۲. فراگیری آرایش واج‌ها
- ۱۷۴ ۴-۲-۲-۱۲. جایگزینی‌های واجی
- ۱۷۵ ۵-۲-۲-۱۲. تعمیم و تخصیص معنا
- ۱۷۵ ۱-۵-۲-۲-۱۲. تعمیم افراطی معنا
- ۱۷۶ ۲-۵-۲-۲-۱۲. تخصیص افراطی معنا
- ۱۷۶ ۶-۲-۲-۱۲. اندازه‌گیری طول پاره‌گفتار (MLU)
- ۱۷۶ ۳-۲-۱۲. ویژگی جملات دو کلمه‌ای
- ۱۷۶ ۱-۳-۲-۱۲. گفتار تلگرافی
- ۱۷۷ ۲-۳-۲-۱۲. جملات دو کلمه‌ای
- ۱۷۷ ۱-۲-۳-۲-۱۲. واژه‌های عینی

۱۷۷	۱۲-۲-۳-۲. واژه‌های کنشی
۱۷۷	۱۲-۲-۴. مرحله دویست کلمه‌ای
۱۷۸	۱۲-۲-۵. مهارت ابتدایی و اولیه
۱۷۸	۱۲-۲-۵-۱. رشد واژه‌ها
۱۷۹	۱۲-۲-۵-۲. اولین تکواژهای دستوری
۱۷۹	۱۲-۲-۵-۳. تعمیم افراطی در قواعد صرفی
۱۸۰	۱۲-۲-۵-۴. مراحل فراگیری صورت‌های پرسشی و منفی
۱۸۱	۱۲-۲-۵-۸. اندازه‌گیری طول پاره‌گفتار کودکان یا MLU
۱۸۱	۱۲-۲-۶. استمرار فراگیری
۱۸۱	جمع‌بندی
۱۸۲	خودآزمایی
۱۸۲	منابع
۱۸۵	گزیده واژه‌های مقدماتی زبان‌شناسی (نگلیسی به فارسی)

پیشگفتار

کتاب حاضر توصیفی مقدماتی است از مباحث و مسائل زبان‌شناسی در حوزه‌های نحو، صرف و معنا که بر بنیاد زبان‌شناسی امروز نگاشته شده است. در این نوشته تلاش بر آن است که مطالب پایه در علم زبان‌شناسی در اختیار دانشجویان قرار گیرد. ورود بسیاری از دانشجویان از رشته‌های غیرمرتبط به رشته‌های زبان انگلیسی، و زبان‌شناسی، نگارندگان را بر آن داشت تا مبانی و مسائل اولیه زبان‌شناسی را به زبان فارسی مره و به‌تحریر درآورند. پس از بارها تدریس درس‌های مسائل زبان‌شناسی و کلیات زبان‌شناسی به دانشجویان مترجمی زبان انگلیسی، آموزش زبان انگلیسی و زبان‌شناسی در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، تا حدودی موضوع و اطلاعات مورد نیاز دانشجویان مشخص شده است. از این رو اقدام به تهیه این کتاب، حاصل تجربه‌های بدست آمده از تدریس و شناسایی نیازهای دانشجویانی است که در رشته‌های نامبرده تحصیل می‌کنند. مطالب و فصل‌های ارائه شده با توجه به طرح درس اعلام شده از سوی وزارت علوم و آموزش عالی برای درس‌های مقدمات زبان‌شناسی، مسائل زبان‌شناسی یا زبان‌شناسی در آموزش زبان است. بنابراین کتاب حاضر می‌تواند به عنوان یکی از کتاب‌های درسی برای درک بهتر زبان‌شناسی در رشته‌های مورد استفاده قرار گیرد. ارتباط زبان‌شناسی با دیگر رشته‌ها این امکان را فراهم می‌کند که علاوه بر دانشجویان گروه‌های زبان، علاقمندان به زبان‌شناسی در دیگر رشته‌ها (مجموعه علوم انسانی و اجتماعی) نیز آن را مطالعه کنند.

کتاب حاضر در دوازده فصل نگاشته شده است. در ابتدای هر فصل، مباحث مهم آن مطرح شده است. عنوان هر فصل، خود موضوع را مشخص می‌کند. اولویت انتخاب موضوع برای هر فصل بر

مبنای تدریس و ترتیب انتقال مطالب در کلاس بوده است. در توضیحات درسی، علاوه بر مثال‌های انگلیسی، نمونه‌های فارسی نیز معرفی شده است. به دلیل وجود اصطلاح‌های تخصصی در کتاب، که ممکن است برای خواننده ابهام ایجاد کند، برابرهایی انگلیسی آن‌ها در همان صفحه آورده شده است. علاوه بر آن، از آن جایی که تعریف و معادل‌های فارسی بسیاری از اصطلاح‌های زبان‌شناسی از پرسش‌های رایج دانشجویان در کلاس می‌باشد؛ در پایان کتاب گزیده‌ای از مهم‌ترین و رایج‌ترین اصطلاحات زبان‌شناسی از انگلیسی به فارسی تعریف شده است. فرهنگ واژه‌ها نیز به دو صورت توصیفی و غیرتوصیفی ارائه شده است.

در پایان هر فصل، پرسش‌های تشریحی با عنوان خود آزمایی گنجانده شده است تا خواننده بتواند درک خود را از مطالب، مورد ارزیابی قرار دهد. پرسش‌های مفهومی نیز به پرورش ذهن خواننده کمک می‌کند تا توانایی کتاب بیندیشد و چشم‌انداز زبان‌شناسی را در حوزه‌ها و دانش بیشتری بباید. اتکاء صرف به حفظ کردن و پروراندن ذهن در مطالعات زبانی بیشترین آسیب را به علم خواهد زد. علاوه بر آن منابعی را پایانه هر فصل نیز معرفی شده است تا خواننده بداند مطالب با استناد بر چه کتاب‌هایی شرح داده شده و در صورت نیاز به اطلاعات بیشتر بتواند به کتاب‌ها مراجعه کند.

به هر حال، این منابع مورد استفاده نگارندگان این کتاب فراهم شده است و بدین وسیله آنان سپاسگزار نویسندگان این آثار ارزشمندند. همچنین، نویسندگان این کتاب خود را موظف می‌دانند تا مراتب سپاسگزاری خود را از استادان برجسته زبان‌شناسی ایران اعلام کنند، افرادی که نام آنها همچون ستاره‌هایی فروزنده و درخشان در عرصه زبان‌شناسی این کشور عیان است و آثار ارزشمندی را خلق کرده‌اند. مایه مباهات ماست در مکتب چنین بزرگانی تلمذ کردن و امید است تا همچنان از آثار ارزشمند این بزرگان بهره‌مند شویم.

همچنین لازم است از زحمات همکاران در انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب که در آماده‌سازی، چاپ و انتشار این کتاب سهیم بوده‌اند، کمال قدردانی را ابراز کنیم.

واعظی - مدرسی